

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3261

Vragen van de leden **Segers** en **Voordewind** (beiden ChristenUnie) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *de brandbrief van het Strategisch Overleg Mensenhandel (SOM) aan Tweede Kamer inzake de tijdelijke werkwijze Dublinoverdrachten* (ingezonden 27 mei 2019).

Antwoord van Staatssecretaris **Broekers-Knol** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 2 juli 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3050.

Vraag 1

Kent u de brandbrief van het Strategisch Overleg Mensenhandel (SOM) en het Zorgcoördinatorenoverleg Mensenhandel (ZoCo) aangaande de tijdelijke werkwijze Dublinoverdrachten wanneer de vreemdeling heeft aangegeven aangifte van mensenhandel te willen doen?¹

Antwoord 1

Ja, deze ken ik.

Vraag 2, 3, 4, 5, 6

Klopt het dat er sprake is van een «tijdelijke werkwijze Dublinoverdrachten wanneer vreemdeling heeft aangegeven aangifte mensenhandel te willen doen»? Zo ja, hoe is de Kamer geïnformeerd over dit besluit?

Op welke wijze is tot deze regeling gekomen? Is het maatschappelijk middenveld hier ook in gekend, alvorens tot invoering is overgegaan?

Klopt het, dat de tijdelijke werkwijze een de facto aangiftestop inhoudt?

Betekent dit ook dat een groep van ca. 200 mannen en vrouwen onder het Dublin-verdrag zal worden uitgezet, zonder dat zij de mogelijkheid hebben gehad aangifte te kunnen doen van mensenhandel?

Met welke reden wordt deze groep vreemdelingen uitgezet, zonder dat zij aangifte hebben kunnen doen? Is er reden om aan te nemen dat een eventuele aangifte in geen van deze gevallen een concrete opsporingsindicatie zou bevatten?

Klopt de stelling in de brandbrief van SOM en ZoCo dat er geregeld vreemdelingen worden uitgezet, wanneer er juist wel concrete opsporingsindicaties aanwezig zijn? Zo ja, om welk aantal gaat het?

¹ <https://www.comensha.nl/actualiteiten/item/brandbrief-som-en-zoco-aan-tweede-kamer-over-invoering-tijdelijke-werkwijze-dublin-overdrachten/>

Antwoord 2, 3, 4, 5, 6

Er is geen sprake van een nieuwe, tijdelijke, werkwijze. Het is onder de Dublinverordening al mogelijk om Dublinclaimanten vanuit Nederland over te dragen aan een andere Dublinlidstaat, ook als zij hadden aangegeven aangifte te willen doen van mensenhandel. Gelet op het interstatelijk vertrouwensbeginsel mag er namelijk vanuit worden gegaan dat een vreemdeling ook in een andere EU-lidstaat, waar ook de EU Mensenhandelrichtlijn geldt, aangifte van mensenhandel kan doen.

Echter, in het verleden zijn vrijwel geen Dublinclaimanten aan een andere lidstaat overgedragen voordat zij in staat zijn gesteld aangifte te doen van mensenhandel, omdat de aantallen personen die aangifte mensenhandel wilden doen een stuk lager waren en de politie de aangifte snel op kon nemen. Het aantal vreemdelingen, voornamelijk Dublinclaimanten, dat aangifte wil doen van mensenhandel is de afgelopen tijd echter sterk gestegen, waardoor bij sommige politie-eenheden de wachttijd voor het doen van aangifte opgelopen is tot enkele maanden. In een groot deel van deze aangiften (naar schatting 75%) heeft Nederland geen rechtsmacht, wat betekent dat de politie geen opsporingshandelingen kan verrichten, en een groot deel van de aangiften mensenhandel door vreemdelingen (naar schatting 90–95%) bevat geen opsporingsindicaties voor Nederland. Het gevolg is dat een groot deel van de capaciteit van de politie momenteel naar de behandeling van aangiften zonder opsporingsindicaties en/of rechtsmacht gaat, waardoor de opsporing en vervolging van kansrijke mensenhandel zaken in het geding komt.

Door de lange wachttijd bij de politie komt de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) in de knel met het uitvoeren van overdrachten van Dublinclaimanten aan de voor de behandeling van hun asielverzoek verantwoordelijke lidstaat. Op basis van de Dublinverordening moet die overdracht binnen een termijn van, in beginsel, zes maanden plaatsvinden. Bij het overschrijden van die termijn van zes maanden vervalt de mogelijkheid om de betrokken vreemdeling over te dragen aan de andere lidstaat. Daarmee vervalt de Dublinclaim definitief. Derhalve wordt sinds kort gebruik gemaakt van de mogelijkheid om door te gaan met de Dublinoverdracht.

Omdat er geen sprake is van een nieuwe werkwijze, bestond er geen aanleiding uw Kamer hier apart over te informeren. Naar aanleiding van vragen vanuit het maatschappelijk middenveld, in reactie op overdrachten waarbij de Dublinclaimant in Nederland geen gelegenheid heeft gehad om aangifte van mensenhandel te doen, is een toelichting gegeven op de van toepassing zijnde wet- en regelgeving hieromtrent. Echter is het aantal overdrachten van Dublinclaimanten die geen aangifte hebben kunnen doen gering.

Dit betekent niet dat voor Dublinclaimanten sprake is van een de facto aangiftestop. Het is ook niet zo dat een groep van ca. 200 mannen en vrouwen onder het Dublin-verdrag overgedragen worden zonder aangifte te kunnen doen. Integendeel er zijn in 2019 tot op heden circa 200 aangiften opgenomen, grotendeels aangiften van Dublinclaimanten. Door de politie wordt er te allen tijde naar gestreefd om verzoeken tot het opnemen van een aangifte mensenhandel zo snel mogelijk in behandeling te nemen. Als dit aantal wordt vergeleken met het totaal aantal opgenomen aangiften in 2018, ruim 300, geeft dit duidelijk de bovenmatige inspanningen van de politie weer.

Inmiddels heb ik verschillende maatregelen aangekondigd om de genoemde problematiek tegen te gaan. Voor deze maatregelen verwijs ik u naar de Kamerbrief van 28 juni 2019.

Vraag 7

Vindt in gevallen van uitzetting, ook wanneer er geen sprake is van een concrete opsporingsindicatie voor mensenhandel, altijd conform de geest van het regeerakkoord een warme overdracht plaats met de opsporingsdiensten ter plaatse? Zo nee, bent u bereid dit als vereiste bij uitzetting in te voeren?

Antwoord 7

Indien de aangifte van de Dublinclaimant geen opsporingsindicaties voor Nederland bevat, maar wel voor een ander EU-land, zal de politie de aangifte in afstemming met het OM via Europol delen met de aangesloten lidstaten

en specifiek met het land waar de uitbuiting heeft plaatsgevonden, dit is veelal het Dublinland.

Daarnaast is het de rol van Liaison Officers (OM en politie) die vanuit Nederland in bronlanden zijn gevestigd om te zorgen voor een goede verbinding met de lokale autoriteiten. Een van de belangrijkste bronlanden is Italië: een groot deel van de aangiften mensenhandel betreft verklaringen over uitbuiting in Italië. Gezamenlijk brengen de in Italië gevestigde politie- en OM-liaison officers de aangiften die in Nederland zijn opgenomen met relevante opsporingsindicaties voor Italië onder de aandacht van de Italiaanse autoriteiten.

Vraag 8

Is voor de initiële behandeling van aangiften van mensenhandel een werkwijze mogelijk die minder arbeidsintensief is dan de in eerdere berichtgeving genoemde dertig uur onderzoek door twee rechercheurs, maar die niet betekent dat wordt overgegaan tot uitzetting?

Antwoord 8

De politie en het OM bekijken de mogelijkheden voor een efficiëntere wijze tot het opnemen van deze aangiften mensenhandel, waarbij de kwaliteit van het aangifteproces behouden zal blijven.

Vraag 9

Hoe kijkt u aan tegen het scenario dat de belangenorganisaties schetsen dat een dergelijk besluit er toe leidt dat vreemdelingen uit de betreffende groep de illegaliteit in zullen gaan, om na het vervallen van de Dublin-claim alsnog aangifte te doen? Deelt u de mening dat een dergelijk verloop, vreemdelingen juist extra kwetsbaar maakt voor mensenhandel?

Antwoord 9

Om een dergelijk scenario maximaal te voorkomen, zullen de politie, het Openbaar Ministerie (OM) en de IND een nieuwe werkwijze gaan hanteren. Hiervoor verwijs ik u naar de Kamerbrief van 28 juni 2019.

Dat laat onverlet dat nooit kan worden uitgesloten dat vreemdelingen ervoor kiezen zich aan het toezicht te onttrekken. Dat in zichzelf kan echter geen reden zijn te berusten in het verblijf.

Vraag 10

Kent u «Operatie Koolvis», uitgevoerd in 2006?²

Antwoord 10

Ja, deze ken ik.

Vraag 11

Ziet u ook dat er parallellen zijn tussen die casus en de huidige situatie met een onverklaarbaar hoog aantal aangiftes van mensenhandel die weinig concreet waren maar, dat er uiteindelijk wel sprake was van een complex mensenhandelnetswerk? Valt het uit te sluiten dat in de huidige situatie sprake is van één of meerdere van dit soort netwerken? Zo nee, bent u bereid over te gaan tot een fenomeenonderzoek?

Antwoord 11

Een belangrijke aanleiding van «Operatie Koolvis» was gelegen in het feit dat diverse aangiften van mensenhandel overeenkomstige elementen bevatten. Dit kan duiden op de betrokkenheid van een criminele organisatie en derhalve is destijds nader strafrechtelijk onderzoek ingesteld. Ook in de huidige situatie zijn de politie, het OM en het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) alert op overeenkomstige elementen in de grote hoeveelheid aangiften en wordt waar nodig overgegaan op een fenomeenonderzoek of een strafrechtelijk onderzoek in Nederland. Het is op dit moment echter te vroeg om parallellen te trekken met de Operatie Koolvis. We wachten af wat bovenstaande werkwijze aan informatie zal opleveren.

² <https://www.nrc.nl/nieuws/2009/03/14/operatie-koolvis-11697776-a504070>

Vraag 12

Kan de beantwoording van deze vragen naar de Kamer worden gestuurd voor het komende algemeen overleg over mensenhandel en prostitutie?

Antwoord 12

Ja.